

ONIBABA

1963

Regie en scenario : Kaneto Shindo
Camera : Kiyomi Kuroda
Muziek : Hiharu Hayoshi

De 14de eeuw is in Japan een tijdperk van feodale oorlogen. De verschillende tegenstanders vullen hun legers aan met opgevoerde boeren.

Twee vrouwen, een moeder en haar schoondochter wonen alleen in de rietvelden. Soms raken soldaten verdwaald in de rietvelden, soms vluchten ze daar als deserteur naartoe. Gebrek aan voedsel drijft de vrouwen tot een luguber bedrijf. Ze pappen al dan niet aan met de zwervende mannen, om ze te vermoorden, ze van hun kleding en sieraden te ontdoen en vervolgens in een put te gooien bij de vele andere lijken. In ruil voor hun buit krijgen ze rijst, waar ze zich als wilden op storten. Daarna slapen ze hun roes uit tot de honger ze weer op rooftocht stuurt. Op een dag komt de buurman Hachi terug, hij is ontsnapt uit krijgsgevangenschap en weet te melden dat de zoon, respectievelijk echtgenoot, bij dezelfde vluchtiging is vermoord. Nu sluipt een nieuw element het roofdierenbestaan van de twee vrouwen binnen: de lichamelijke begeerte. De schoondochter voelt zich sterk aangetrokken tot Hachi en geeft zich geheel aan hem over. De oude vrouw acht zich door deze relatie bedreigd en tracht ze te dwarsbomen, zonder succes overigens. 's Nachts ontmoeten beide jonge mensen elkaar en hun seksleven is heftig. Op een nacht komt de oude vrouw een rijke samoeraï tegen, voor zijn gezicht draagt hij een dodenmasker. Ze gaat met hem op

pad, leidt hem naar de put en berooft hem. Achter het masker gaat een afschuwelijk verminkt gelaat, overdekt met zweren schuilt. De vrouw houdt het masker voor zichzelf om er haar schoondochter mee de stuipen op het lijf te jagen. Ze doet zich voor als een demon, die moet verhinderen dat het meisje 's nachts haar minnaar opzoekt. Intussen heeft het masker zich gehecht aan het gelaat van de vrouw. Hierdoor ontdekt haar schoondochter de identiteit van de zo gevreesde duivel die haar elke nacht belet naar Hachi te gaan. De oude vrouw smeekt haar te helpen het masker te verwijderen en na vergeefse inspanningen grijpt ze een hamer waarmee ze het masker in twee splijt en een bebloed gelaat, aangetast door dezelfde ziekte komt te voorschijn. Geschrokken vlucht het meisje de nacht in, achtervolgd door haar schoonmoeder die vertwijfeld roept dat ze geen duivelin is maar een mens.

Kaneto Shindo (Hiroshima 1912) was vanaf 1937 scenarist voor o.a. Yoshimura, waarmee hij in 1951 een onafhankelijke produktie-maatschappij oprichtte en met weinig geld films begon te maken. Van HET NAAKTE EILAND (1961, de film die hem internationaal bekend maakte) is bijvoorbeeld bekend dat geen der medewerkers een salaris kreeg. Voor de opnamen van Onibaba trok hij met dertig medewerkers drie maanden naar de rietvelden, 100 km ten N van Tokyo. Men kocht voedsel in een nabijgelegen dorp en dronk water uit een zelfgegraven put. Een club dus, die het gebrek aan geld compenseert met een enorme dosis liefde voor het filmen.

In de jaren '50 stond Shindo vooral bekend om zijn geëngageerde films. Hij behandelde het liefst plattelandfiguren en marginaal. In de jaren '60 nam zijn politiek engagement af en verschoof hij zijn aandacht naar de behandeling van seksuele problemen. Daarmee is hij verwant aan Imamura die eveneens zijn heil zocht in rurale en marginale figuren en veel belang hecht aan de seksueel-fysische kant van de mens. Shindo laat zijn beschuldigingen tegen de wreedheid en de ontarding als gevolg van de oorlog hard aankomen. Door de verraderlijk mooie fotografie worden de weerzinwekkende gedragingen van de hoofdfiguren extra geaccentueerd. Zoals het kale rotseiland in Het naakte eiland vormen de rietvelden in Onibaba lokaties, waarin Shindo iets terugvindt van de leegte, het schijnbaar doelloze en het barbarisme van de mens, maar ook zijn wil om te overleven.

in A.M.V.C.
minderbroederstraat 22
2000 Antwerpen

Info en reserv. 03/236 8259

03/234 18 40

Volgende vertoning : 12 december - 20u

2 films van Jean Vigo : A propos de Nice (1929) en Zéro de Conduite (1932)

D E
andere
FILM

HET
KWADE
DOG

CINECLUB

14 nov. '89

EEN GLIMP VAN WAANZIN

Teinosuke Kinugasa
1916 (60')

regie : Teinosuke Kinugasa
scenario : Yasunari Kawabata
camera : Kohei Sugiyama

EEN GLIMP VAN WAANZIN speelt zich bijna helemaal af binnen de muren van een krankzinnigengesticht en volgt de pathetische pogingen van een oude zeeman om zijn vrouw, opgesloten na een poging om zichzelf en haar baby te verdrinken, te bevrijden. Voor dit doel is hij in het gesticht als oppasser gaan werken. Hij droomt van hun vroegere gelukkige leven, raakt betrokken bij een opstand en legt zich, nadat zijn vrouw geweigerd heeft met hem te vertrekken, neer bij een sleurbestaan van vegen en schrobben.

Kinugasa maakte meer dan 100 films, waarvan de meeste onbekend zijn gebleven in het Westen. Hij begon zijn filmcarrière als oyama-acteur (acteur van vrouwenrollen) maar speelde al snel een toonaangevende rol in de beweging die de oyama uit de cinema wilde wegwerken, en deelde de denkbeelden van diegenen die de Japanse film wilden verwestersen. In 1921 richtte hij een eigen onafhankelijke produktiemaatschappij op en rustte zelf zijn gamele studio en laboratorium uit in Kioto. In datzelfde jaar maakte hij de film die later zijn meesterwerk zou blijken te zijn. Daarna verbleef hij twee jaar in Europa, ondermeer bij Sergei Eisenstein.

Het scenario van EEN GLIMP VAN WAANZIN schreef Kinugasa in samenwerking met de jonge romanschrijver Yasunari Kawabata*, in die tijd een vooraanstaand lid van een groep van vooruitstrevende liberale schrijvers met wie Kinugasa nauwe contacten onderhield. Kawabata's oorspronkelijke plaats van handeling was een circus, maar Kinugasa maakte er een krankzinnigengesticht van.

De film verloopt als in een droom en doet denken aan destijds geavanceerde Europese films (o.a. Murnau's CALIGARI en Abel Gance's LA ROUE, films die in de jaren 20 in Japan rouleerden en waarvan Kinugasa beweert zich niet te herinneren deze gezien te hebben, alhoewel de meeste Japanse deskundigen van mening zijn dat dit het geval geweest moet zijn en hij er zich heeft door laten beïnvloeden). Toch is zijn gebruik van abstracte verbeelding radicaler en vernieuwender. De film culmineert in een aantal hallucinerende sekwenties opgebouwd uit verschillende beelden over elkaar, waarin het lijkt of we door de ogen van de patiënten zien hoe de werkelijke wereld vervaagt in angst en onwezenlijkheid. De film is nogal gedurfd zonder tussentitels gemaakt, maar niets kan Kinugasa's grote vindingrijkheid verduisteren: de camera beweegt door een gang een vechtende groep patiënten en artsen binnen en trekt zich dan door de hijgende lichamen terug; de vrouw staart in gepeins naar een boom in de tuin die plotseling samentrekt als in een lachspiegel; een meisje dat in haar cel danst verandert onder het lonken van de mannen in een obscene klodder. Overal duiken beelden van tralies, strepen op die gezichten misvormen en de patiënten scheiden van de rigoreuze staf.

De film is tientallen jaren verloren geweest, maar in 1972 ontdekte Kinugasa zelf in een schuur bij zijn huis nog een kopie, die hij nadat hij hemzelf vangeliud had voorzien, in roulatie bracht.

*Kawabata is in het Westen bekend door zijn latere romans Sneeuwland, De Duizend Kraanvogels en De Go-meester - hij verwierf in 1968 de Nobelprijs.